

V Bruseli 17. mája 2021
(OR. en)

8693/21

EDUC 162
JEUN 48
SOC 261
EMPL 194

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	7985/21
Predmet:	Závery Rady o rovnosti a inklúzii vo vzdelávaní a odbornej príprave s cieľom podporiť úspech vo vzdelávaní pre všetkých

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o rovnosti a inklúzii vo vzdelávaní a odbornej príprave s cieľom podporiť úspech vo vzdelávaní pre všetkých, ktoré schválila Rada (vzdelávanie, mládež, kultúra a šport) na zasadnutí 17. – 18. mája 2021.

**Závery Rady o rovnosti a inklúzii vo vzdelávaní a odbornej príprave s cieľom podporiť
úspech vo vzdelávaní pre všetkých**

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

V KONTEXTE

1. Európskeho piliera sociálnych práv, ktorý spoločne vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia na sociálnom samite v Göteborgu v roku 2017, najmä jeho prvej, tretej a jedenástej zásady,
2. uznesenia Rady o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr (2021 – 2030), v ktorom sa za prvú strategickú prioritu stanovuje zlepšenie kvality, rovnosti, inklúzie a úspešnosti vo vzdelávaní a odbornej príprave pre všetkých.

PRIPOMÍNAJÚC politické súvislosti uvedené v prílohe,

3. zistenia z Monitora vzdelávania a odbornej prípravy za rok 2020, z ktorých okrem iného vyplýva, že:
- a) účasť na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve (VSRD) od veku 4 rokov je vysoká, tesne pod cieľom ET 2020, a to vďaka trvalému úsiliu členských štátov, výzvou však zostávajú nerovnaký prístup a kvalita;
 - b) podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, bol v roku 2019 na úrovni 10,2 %, čím sa takmer dosiahol cieľ ET 2020. V prípade osôb so zdravotným postihnutím však tento podiel predstavuje 20,3 % a v prípade žiakov narodených v zahraničí je vyššia pravdepodobnosť predčasného ukončenia vzdelávania ako u ich rovesníkov narodených v danej krajine (22,2 % oproti 8,9 %). Vzdelávanie predčasne ukončuje viac mladých mužov než mladých žien (11,9 % oproti 8,4 %) a tento rozdiel sa v poslednom desaťročí vo všeobecnosti nezmenil;
 - c) z výsledkov štúdie PISA z roku 2018 vyplýva, že EÚ nesplnila svoj cieľ ET 2020, ktorým je zníženie podvýkonnosti v oblasti základných zručností na menej ako 15 %. Za posledných desať rokov sa v EÚ ako celku v skutočnosti podvýkonnosť zvýšila v prírodovedných predmetoch a čítaní a zostala stabilná v matematike (22,5 % v čítaní, 22,9 % v matematike a 22,3 % v prírodovedných predmetoch v EÚ27). Výrazné rodové rozdiely v úrovni podvýkonnosti pretrvávajú iba v čítaní, pričom vyšší podiel na podvýkonnosti majú chlapci. Vo výsledkoch sa okrem toho zdôrazňuje význam školského prostredia pre pohodu a výkonnosť žiakov;

- d) EÚ a väčšina členských štátov splnili cieľ ET 2020 dosiahnuť 40 % osôb, ktorí nadobudli terciárne vzdelanie. Rodové rozdiely však v rámci EÚ pretrvávajú a študenti s obmedzenými príležitosťami majú menšie šance na ukončenie terciárneho vzdelávania (43,4 %) ako ich rovesníci (82,3 %).
- e) pokrok v zvyšovaní účasti dospelých na vzdelávaní bol za posledné desaťročie pomalý a účasť v členských štátoch je naďalej veľmi nerovnomerná. V roku 2019 bola miera účasti dospelých na vzdelávaní v 27 členských štátoch EÚ na úrovni 10,8 %, čo je mierny nárast zo 7,8 % v roku 2010, avšak stále ďaleko od cieľa stanoveného na 15 %;
- f) najdôležitejším určujúcim faktorom výsledkov vzdelávania v EÚ je stále sociálno-ekonomické zázemie, čo značnému podielu mladých ľudí bráni v získavaní primeranej úrovne základných zručností a zamedzuje vzostupnej sociálnej mobilite.

4. prieskum Spoločenstva o používaní IKT (informačné a komunikačné technológie) v domácnostiach a zo strany jednotlivcov, z ktorého vyplýva, že v roku 2019 pätina mladých ľudí (vo veku 16 – 24 rokov) v EÚ stále nemala základné digitálne zručnosti;
5. správu Eurydice 2020 s názvom „Rovnosť v európskom školskom vzdelávaní: štruktúry, politiky a výkonnosť žiakov“, v ktorej sa uvádza, ktoré politiky a štruktúry sú spojené s vyššou mierou rovnosti vo výkonnosti žiakov, a z ktorej vyplýva, že rovnosť v školách, pokiaľ ide o inklúziu a spravodlivosť, sa v Európe značne líši;
6. pandémie COVID-19, ktorá spolu s rozsiahlym prechodom na digitálnu výučbu a vzdelávanie výrazne zaťažila systémy vzdelávania a odbornej prípravy v celej EÚ a s najväčšou pravdepodobnosťou bude mať vplyv na pokrok pri dosahovaní viacerých cieľov a ukazovateľov na úrovni EÚ v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy.

SA DOMNIEVA, ŽE

7. v rámci nového strategického rámca pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr (2021 – 2030) a vzhľadom na jeho ústredný politický cieľ, ktorým je vytvorenie európskeho vzdelávacieho priestoru, je teraz načas zhodnotiť pokrok, ktorý sa doteraz dosiahol pri zlepšovaní rovnosti a inklúzie vo vzdelávaní a odbornej príprave, s cieľom podporiť úspech vo vzdelávaní pre všetkých a dať nový impulz spolupráci na úrovni EÚ a vnútroštátnej práci v tejto oblasti.

8. Hoci Rada riešila otázky rovnosti, inkluzívneho vzdelávania a úspechu vo vzdelávaní a odbornej príprave, zatiaľ ich nepovažovala za celok a za vzájomne prepojené a vzájomne závislé body, ktoré môžu pomôcť určiť schopnosť systémov vzdelávania a odbornej prípravy poskytovať skutočne sociálne inkluzívne a súdržné, spravodlivé a úspešné vysokokvalitné vzdelávanie a odbornú prípravu pre všetkých vrátane celoživotného vzdelávania.
9. Najmä v nadväznosti na celosvetovú pandémiu COVID-19, ktorá postihla všetky systémy vzdelávania a odbornej prípravy VSRD, ministri školstva EÚ vo viacerých diskusiách, ktoré sa uskutočnili od roku 2020, zdôraznili význam zlepšenia rovnosti a inklúzie vo vzdelávaní a odbornej príprave s cieľom zabezpečiť, aby sa na nikoho nezabudlo.
10. Európske systémy vzdelávania a odbornej prípravy by mali využívať skutočnosť, že inklúzia je jednou z hlavných priorít vo všetkých politikách, programoch financovania a nástrojoch EÚ, ako napríklad: nový program Erasmus+, v ktorom sa uvažuje o osobitných opatreniach zameraných na inklúziu; Európsky sociálny fond plus, ktorý podporuje presadzovanie rovnakého prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu a odbornej príprave na všetkých úrovniach, najmä pre znevýhodnené skupiny; a Mechanizmus EÚ na podporu obnovy a odolnosti, ktorý by sa mal plne mobilizovať na riešenie nerovností vo vzdelávaní, ktoré sa v dôsledku súčasnej krízy ešte prehĺbili.
11. Potenciál vzdelávania a odbornej prípravy na podporu inklúzie sa uznáva v spoločne vyhlásenom Európskom pilieri sociálnych práv, ako aj v jeho akčnom pláne¹, ktorý nedávno prijala Komisia, v ktorom sa zdôrazňuje, že vzdelávanie a odborná príprava sú nevyhnutné pre sprístupňovanie nových príležitostí pre všetkých.

¹ COM(2021) 102 final.

UZNÁVA, ŽE

12. Rovnosť v prístupe, inklúzia a úspech vo vzdelávaní a odbornej príprave pre všetkých je základnou zásadou vzdelávania a odbornej prípravy, jej dosiahnutie je však pre systémy vzdelávania a odbornej prípravy v EÚ stále výzvou, pričom medzi jednotlivými členskými štátmi a v rámci nich existujú výrazné rozdiely.
13. Vzdelávanie a odborná príprava zohrávajú dôležitú úlohu pri znižovaní nerovností, najmä tých, ktoré súvisia so sociálno-ekonomickým postavením, migrantským pôvodom, rasovým alebo etnickým pôvodom², rodovou príslušnosťou, sexuálnou orientáciou, zdravotným postihnutím, a existujú dôkazy, že systémy vzdelávania a odbornej prípravy s najlepšimi výsledkami sú tie, ktoré kladú dôraz na rovnosť a inklúziu.
14. Spolupráca medzi inštitúciami formálneho a neformálneho vzdelávania a odbornej prípravy má mimoriadne pozitívny vplyv na sociálnu inklúziu, ako to bolo zjavné počas pandémie COVID-19.
15. Keďže v dnešnej spoločnosti sa naďalej zvyšuje rozmanitosť a rozdiely, politika vzdelávania a odbornej prípravy zohráva hlavnú úlohu pri predchádzaní diskriminácii a podpore inklúzie, integrácie a rešpektovania rozmanitosti v Európskej únii. Preto je potrebné vytvoriť systémy vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom zabezpečiť, aby mali všetky skupiny a jednotlivci skutočne rovnaký prístup ku kvalitným vzdelávacím možnostiam a aby sa týmto skupinám a jednotlivcom umožnilo úspešne dokončiť svoju dráhu vzdelávania alebo odbornej prípravy.
16. Musí sa pokračovať v úsilí o zabezpečenie toho, aby viac učiacich sa mohlo úspešne dokončiť vyššie sekundárne (alebo rovnocenné) vzdelávanie a odbornú prípravu a pokračovať v ďalšom vzdelávaní a odbornej príprave alebo vo vysokoškolskom vzdelávaní, čo im umožní rozvíjať cenné vedomosti, zručnosti a kompetencie pre život a naplno využiť svoj potenciál.

² Odkazuje sa na smernicu Rady 2000/43/ES z 29. júna 2000, ktorou sa zavádza zásada rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na rasový alebo etnický pôvod.

17. V posledných rokoch sa vnútroštátnym a regionálnym systémom vzdelávania a odbornej prípravy podarilo zlepšiť výkonnosť, pokiaľ ide o zabezpečenie lepšej rovnosti v prístupe a inklúziu, čo môže podporiť úspech vo vzdelávaní, stále sú však potrebné ďalšie úsilie, kroky a opatrenia, aby sa súčasne zlepšila rovnosť, inklúzia a úspech vo vzdelávaní. To zahŕňa potrebu poskytovať prístupnejšie a kvalitnejšie celoživotné poradenstvo na všetkých úrovniach a vo všetkých typoch vzdelávania a odbornej prípravy³.
18. Nový program Erasmus+ je teraz vybavený posilnenými prostriedkami na lepšiu podporu sociálnej inklúzie, rovnosti a zlepšenie dosahu na ľudí s osobitnými potrebami a/alebo nedostatkom príležitostí, a to aj lepším sprístupnením činností v oblasti mobility pre širšiu škálu učiacich sa, učiteľov, školiteľov, pedagógov učiteľov a iných pracovníkov.

ZDÔRAŽŇUJE, ŽE

19. Všetci by mali mať vo všetkých etapách svojho života príležitosť rozvíjať širokú škálu kľúčových kompetencií⁴ s cieľom profesionálne i osobne prosperovať vo svete a vyrovnat' sa so súčasnou a budúcou transformáciou v spoločnosti a hospodárstve, a to aj v rámci zelenej a digitálnej transformácie. Je to v rovnakej miere otázka sociálnej spravodlivosti, ako aj konkurencieschopnosti EÚ.
20. Vzdelávanie a odborná príprava zohrávajú kľúčovú úlohu pri formovaní budúcnosti Európy a pri tom, aby sa občanom zaručilo osobné naplnenie a dosiahnutie pohody, aby boli pripravení prispôsobovať sa premenlivému trhu práce a aktívne a zodpovedne si plnili občianske povinnosti.

³ V súlade s uznesením Rady z 21. novembra 2008 o lepšom začlenení poradenstva do stratégií celoživotného vzdelávania.

⁴ Odporúčanie Rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie, Ú. v. EÚ C 189, 4.6.2018, s. 1.

21. Pandémia COVID-19 ešte dôraznejšie zvýraznila potrebu riešiť dlhodobé štrukturálne výzvy nad rámec bezprostredných účinkov pandémie, a to aj pokiaľ ide o pohodu a duševné zdravie učiacich sa detí a pedagógov. Táto situácia posilnila potrebu zabezpečiť inkluzívne vysokokvalitné vzdelávanie a odbornú prípravu, vrátane VSRD, a sprístupniť ich všetkým učiacim sa bez ohľadu na ich rodovú príslušnosť, špecifické sociálno-ekonomické, etnické, náboženské alebo kultúrne zázemie, osobitné vzdelávacie potreby alebo iné osobné pomery.
22. Rovnosť príležitostí pre všetkých v prístupe k vzdelávaniu a odbornej príprave je kľúčová, ale nestačí: osobitná pozornosť sa musí venovať prierezovej povahe otázok, t. j. učiacim sa, ktorí čelia dodatočným alebo prekrývajúcim sa výzvam, ako sú osoby so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo osoby so zdravotným postihnutím, osoby prechádzajúce ťažkým osobným obdobím, osoby zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia, z migračného prostredia a menšín, z hospodársky znevýhodnených oblastí, z izolovaných, ostrovných alebo odľahlých oblastí, ako sú najvzdialenejšie regióny EÚ. Podľa rovnakej logiky sa musia zväžiť potreby osobitne nadaných učiacich sa s cieľom podporiť ich a pomôcť im naplno využiť ich potenciál.
23. Zlepšenie rovnosti a inklúzie vo vzdelávaní a odbornej príprave si vyžaduje aj rozvoj rodovej citlivosti v procesoch výučby a učenia sa a vo vzdelávacích inštitúciách a inštitúciách odbornej prípravy, pričom treba spochybňovať a rozptyľovať rodové stereotypy a predsudky a predchádzať diskriminácii na základe pohlavia alebo sexuálnej orientácie.

24. Systémy vzdelávania a odbornej prípravy by mali zohľadňovať rôzne individuálne potreby, schopnosti a spôsobilosti všetkých učiacich sa a ponúkať príležitosti vzdelávania pre všetkých vrátane prepojení na neformálne a informálne prostredie, ako je okrem iného spolupráca s centrami vzdelávania dospelých, inštitúciami alebo strediskami práce s mládežou a kultúrnymi inštitúciami.
25. Stále je potrebné usilovať sa o to, aby všetci učitelia mali sociálne, emocionálne, občianske a medzikultúrne kompetencie potrebné na utvrdzovanie, posilňovanie a podporu demokratických hodnôt EÚ, základných práv, rovnakých príležitostí, sociálnej inklúzie a nediskriminácie, ako aj na podporu uvedomelého a aktívneho občianstva. Pri tom môže občianska výchova zohrávať kľúčovú úlohu tým, že zabezpečí, aby všetci učitelia sa chápali a rešpektovali všetky formy rozmanitosti, a tým rozvíjali toleranciu, demokratické postoje, kritické myslenie a nadobúdali medzikultúrne a aktívne občianske kompetencie.
26. Účasť na VSRD je dôležitým základom pre budúci osobný, vzdelávací a profesijný úspech, ktorý je mimoriadne dôležitý pre deti zo znevýhodneného alebo zraniteľného prostredia. Stále je potrebné zvýšiť kvalitu, inkluzívnosť, prístupnosť a cenovú dostupnosť systémov VSRD, aby sa zabezpečili skutočne rovnaké príležitosti účasti pre všetky deti na VSRD⁵.

⁵ V súlade s odporúčaním Rady z 22. mája 2019 týkajúcim sa vysokokvalitných systémov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve.

27. Predčasné ukončenie vzdelávania a odbornej prípravy a akademické neúspechy znamenajú pre mladých ľudí menej sociálno-ekonomických príležitostí, a to najmä v prípade ohrozených osôb a tých, ktorí sú najviac ohrození vylúčením. Musí sa pokračovať v úsilí o zabezpečenie skutočne inkluzívnych systémov, v rámci ktorých všetci učitelia sa získajú kvalitné vzdelanie a ich pohoda a duševné zdravie sa budú podporovať a chrániť. Spolu s preventívnymi a podpornými opatreniami založenými na individuálnych potrebách učiacich sa a zlepšením kvality celoživotného poradenstva je to kľúčové pre zníženie miery predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy a pre nasmerovanie učiacich sa k úspešnému ukončeniu vyššieho sekundárneho (alebo rovnocenného) vzdelávania a pokračovaniu v ďalšom vzdelávaní a odbornej príprave alebo vo vysokoškolskom vzdelávaní.
28. Je nevyhnutné presadzovať lepšie výsledky v oblasti vzdelávania a podporovať hladký prechod na trh práce, a to aj prostredníctvom podpory, celoživotného poradenstva, celoživotného vzdelávania a vzdelávania dospelých a v prípade potreby v rámci procesov zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie, kontinuálneho osobného, akademického a profesijného rozvoja a aktívneho občianstva.
29. Podiel osôb s nízkou úrovňou vzdelania je stále príliš vysoký a v celej Európe sú medzi osobami s nízkou úrovňou vzdelania a osobami, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku, nadmerne zastúpení učitelia sa zo znevýhodneného prostredia, z oblastí postihnutých hospodárskou krízou alebo z izolovaných, ostrovných alebo odľahlých oblastí, ako sú najvzdialenejšie regióny EÚ. Preto je stále potrebné identifikovať politické opatrenia v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré môžu lepšie podporiť úspech vo vzdelávaní všetkých učiacich sa vrátane inovatívnych pedagogických prístupov.

30. Odborné vzdelávanie a príprava vrátane učňovskej prípravy a iných foriem učenia sa na pracovisku prispievajú k rovnosti tým, že zabezpečujú vysokú kvalitu, inkluzívnosť a prístupnosť programov odbornej prípravy pre všetkých vrátane zraniteľných skupín⁶.
31. Vzdelávanie dospelých rovnako poskytuje všetkým vrátane zraniteľných skupín flexibilné príležitosti na prístup k vzdelávaniu a ponúka druhú šancu alebo alternatívnu cestu k zručnostiam a kvalifikáciám.
32. Spolupráca a včasná výmena informácií medzi inštitúciami vzdelávania a odbornej prípravy, práca s mládežou a sociálny sektor by umožnili včasné odhalenie učiacich sa, ktorým hrozí predčasné ukončenie školskej dochádzky, a poskytnú by vhodnejšie podporné opatrenia pre zraniteľných mladých ľudí, ako sú napríklad tí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, a to aj prostredníctvom posilnenej záruky pre mladých ľudí.
33. Vysokoškolské vzdelávanie má potenciál podporovať rovnosť a inklúziu tým, že študentom uľahčuje a podporuje hladký prechod od vyššieho sekundárneho vzdelávania k vysokoškolskému vzdelávaniu, podporuje prístup k vysokokvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu pre všetky typy učiacich sa a propaguje účasť nedostatočne zastúpených skupín vrátane netradičných učiacich sa. Môže tiež ďalej zapájať dospelých, podporovať zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu a zohrávať úlohu v celoživotnom vzdelávaní prostredníctvom flexibilných alternatív k úplným programom, a to preskúmaním koncepcie a využitia európskeho prístupu k mikrocertifikátom.
34. Práca vykonaná v rámci bolonského procesu je dôležitá pre ďalší rozvoj sociálneho rozmeru vo vysokoškolskom vzdelávaní.

⁶ V súlade s odporúčaním Rady z 24. novembra 2020 týkajúcim sa odborného vzdelávania a prípravy pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť.

35. Dôležitú úlohu pri prispôsobovaní a personalizovaní vzdelávacích prostredí, digitálnej pedagogiky, nástrojov a úloh rôznym učiacim sa zohrávajú digitálne technológie. Môžu podporiť skutočnú inklúziu – za predpokladu, že sa súčasne vyriešia otázky digitálnej priepasti, pokiaľ ide o digitálnu infraštruktúru, pripojiteľnosť a prístup k digitálnym zariadeniam, vybaveniu, zdrojom a digitálnym zručnostiam, ako aj ich dostupnosť pre osoby so zdravotným postihnutím. Okrem toho, hoci sa digitálnymi technológiami umožnilo dištančné vzdelávanie počas pandémie COVID-19, v tejto situácii sa zvýraznili základné rozdiely v prístupe k digitálnym zariadeniam, pripojiteľnosti a iných formám digitálnej priepasti, ako sú digitálne kompetencie učiacich sa, pedagógov a vychovávateľov a dostupnosť podpory, ktorá s nimi súvisí.
36. Etické, zodpovedné a inkluzívne používanie vznikajúcich technológií, ako je umelá inteligencia, by mohlo takisto prispieť k preklenutiu digitálnej priepasti a k podpore inkluzívnejšej výučby a učenia sa.
37. Rastúci prístup k virtuálnemu vzdelávaciemu prostrediu ponúka mnoho nových príležitostí. Častejší a čoraz väčší prístup k virtuálnemu vzdelávaciemu prostrediu a jeho využívanie však vystavujú učiacich sa väčšiemu riziku toho, že sa stanú obeťami kybernetického šikanovania, iných foriem obťažovania na internete alebo terčom dezinformácií, a to najmä prostredníctvom sociálnych sietí. Je potrebné vyvinúť úsilie na zabezpečenie toho, aby boli učitelia sa vzdelaní a pedagógovia vyškolení v oblasti bezpečnosti na internete a aby si uvedomovali potenciálne riziká určitých platforiem alebo online nástrojov s cieľom skutočne podporovať bezpečné virtuálne vzdelávacie prostredie. Inštitúcie vzdelávania a odbornej prípravy by mali mať zároveň zavedené jasné usmernenia a postupy na riešenie týchto otázok.

38. Je veľmi dôležité, aby učitelia, školitelia, pracovníci v oblasti VSRD a ďalší pedagogickí pracovníci, ako aj vedúci pracovníci inštitúcií vzdelávania a odbornej prípravy a profesijní poradcovia na všetkých úrovniach podporovali rovnosť, inklúziu a úspech vo vzdelávaní a odbornej príprave pre všetkých. Na to, aby mohli vykonávať túto funkciu, musia byť vysoko kompetentní a vybavení zručnosťami, kompetenciami a základnými znalosťami potrebnými na pochopenie a riešenie znevýhodnenia vo vzdelávaní a na vyučovanie a vzdelávanie v čoraz rozmanitejšom, viacjazyčnom a multikultúrnom prostredí.
39. Formálne vzdelávanie, uvádzanie do profesie a kontinuálny profesijný rozvoj učiteľov, školiteľov a iných pedagógov by mali byť v príslušných prípadoch prepojené s príslušnými vnútroštátnymi a regionálnymi normami a rozvojovými procesmi inštitúcií vzdelávania a odbornej prípravy. Je to nevyhnutné na účely vytvorenia nových prístupov s cieľom lepšie reagovať na nové a náročné skutočnosti, ako sú tie, ktoré súvisia s digitálnou a zelenou transformáciou. Treba vyvinúť úsilie na podporu učiteľov, školiteľov, vedúcich pracovníkov inštitúcií vzdelávania a odbornej prípravy a profesijných poradcov pri posilňovaní rovnosti, kvality výučby a celoživotného poradenstva. Okrem toho je potrebné vyvinúť úsilie, aby učiteľské povolanie pritiahlo najlepších kandidátov a aby sa riešil nedostatok učiteľov, ak je to potrebné, prostredníctvom lepších a pružnejších stratégií prijímania zamestnancov. Zároveň to prispeje k zvýšeniu kvality a inkluzívnosti inštitúcií vzdelávania a odbornej prípravy, čím sa zlepší riadenie systémov vzdelávania a odbornej prípravy.

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY, ABY V SÚLADE S VNÚTROŠTÁTNOU SITUÁCIOU A ZÁSADOU SUBSIDIARITY

40. Vykonávali opatrenia politiky vzdelávania a v prípade potreby uskutočňovali reformy systémov vzdelávania a odbornej prípravy so zohľadnením celého spektra vzdelávania a odbornej prípravy a v rámci celoinštitucionálneho prístupu s cieľom posilniť rovnosť príležitostí a inklúziu a podporiť úspech vo vzdelávaní na všetkých úrovniach a typoch vzdelávania a odbornej prípravy, a to najmä prostredníctvom:
- a) zohľadňovania čoraz väčšej rozmanitosti učiacich sa a zlepšovania prístupu ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu a odbornej príprave zo strany všetkých učiacich sa vrátane učiacich sa zo znevýhodnených a zraniteľných skupín, ako sú učitelia, ktorí hrozí chudoba a sociálne vylúčenie, a učitelia so špeciálnymi vzdelávacími potrebami, osoby so zdravotným postihnutím, osoby s nižšou kvalifikáciou/nižšou úrovňou zručností, osoby s migrantským pôvodom, osoby patriace k menšinám a učitelia sa s príležitosťami obmedzenými z dôvodu geografickej polohy, rodovej príslušnosti a/alebo sociálno-ekonomicky znevýhodnenej situácie;
 - b) podpory komplexných stratégií úspech vo vzdelávaní na vnútroštátnej a regionálnej úrovni založených na intenzívnej medziodvetvovej spolupráci na všetkých úrovniach s cieľom podporiť úspešné dokončenie vyššieho sekundárneho (alebo rovnocenného) vzdelávania a odbornej prípravy a znížiť počet prípadov predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy a nízkej výkonnosti, a to aj podporou celoinštitucionálneho prístupu a multidisciplinárnej spolupráce v školách a ich okolí, s celkovou inkluzívnou víziou vzdelávania a odbornej prípravy zameranou na učiaceho sa, podporou včasného odhaľovania znakov rezignácie, posilnením individualizovaného poradenstva a rámcov podpory pre ohrozených učiacich sa a podporou angažovania rodičov, vychovávateľov, rodín a spoločenských skupín;

- c) práce na zabezpečovaní toho, aby všetci učiaci sa dosiahli základnú úroveň spôsobilosti v základných zručnostiach vrátane digitálnych zručností s osobitným zameraním na skupiny, ktorým hrozí podvýkonnosť a predčasné ukončenie vzdelávania a odbornej prípravy, vrátane určenia účinných politických reforiem na podporu lepších výsledkov v základných zručnostiach, najmä pokiaľ ide o učebný plán a/alebo hodnotenie a celoživotné poradenstvo, ako aj schopnosti inštitúcií a pracovníkov správať sa inovačne a rozvíjať vzdelávacie prístupy a prostredia zamerané na študentov;
- d) práce na zabezpečovaní toho, aby všetci učiaci sa, vrátane mimoriadne talentovaných učiacich sa, boli primerane podporovaní a intelektuálne podnecovaní, a to na základe ich schopností a spôsobilostí, a zároveň aby sa chránili ich fyzická, emocionálna a psychická pohoda;
- e) udržiavania inštitúcií vzdelávania a odbornej prípravy ako bezpečného prostredia bez násilia, rasizmu, šikanovania, kybernetického šikanovania, sexuálneho obťažovania, sexizmu, škodlivého slovného prejavu, dezinformácií, nepodložených tvrdení a všetkých foriem diskriminácie;
- f) stimulovania bezpečného, ústretového a podporného vzdelávacieho prostredia, a to aj online, v ktorom môžu všetci učiaci sa rásť a rozvíjať sa ako jednotlivci a členovia spoločenstva a cítiť sa rešpektovaní, oceňovaní a uznávaní, pokiaľ ide o ich nadanie a potreby, a zároveň stanovovania primerane vysokých očakávaní pre všetkých učiacich sa a starostlivosti o ich individuálnu pohodu;
- g) zabezpečenia toho, aby interné a externé postupy zabezpečovania kvality v inštitúciách vzdelávania a odbornej prípravy zohľadňovali otázky rovnosti prístupu, inklúzie a úspechu vo vzdelávaní pre všetkých učiacich sa;

- h) zohľadňovania vykonávania účinných politík celoživotného poradenstva, poskytovania profesijného poradenstva a príležitostí na rozvoj kariérnych zručností na všetkých úrovniach a typoch vzdelávania a odbornej prípravy vrátane podpory celoživotných kariérnych zmien občanov v závislosti od vnútroštátnych a regionálnych podmienok;
 - i) podpory viacjazyčnosti v inštitúciách vzdelávania a odbornej prípravy oceňovaním a mobilizáciou jazykového zázemia učiacich sa, čím sa posilní ovládanie jazyka školského vzdelávania a zároveň sa podporí nadobúdanie ďalších jazykových kompetencií;
 - j) zabezpečenia dostupnosti vzdelávacích príležitostí a inkluzívneho prostredia a poskytovania individualizovaných podporných opatrení vo vzdelávacom prostredí, ktorými sa maximalizuje akademický a sociálny rozvoj osôb so zdravotným postihnutím s cieľom uľahčiť ich vzdelávanie⁷;
 - k) práce na predchádzaní psychickým ťažkostí medzi učiacimi sa a podpory učiacich sa s psychickými ťažkosťami, a to v prípade potreby aj prostredníctvom prístupu k odbornej podpore.
41. Podporovali široký dialóg, spoluprácu a inovačné prístupy medzi orgánmi verejnej moci, inštitúciami vzdelávania a odbornej prípravy a kľúčovými zainteresovanými stranami, ako sú miestne spoločenstvá, miestne a regionálne správne orgány, rodičia a vychovávatelia, široká rodina, aktéri v oblasti mládeže, sociálni a kultúrni mediátori, dobrovoľníci, sociálni partneri, zamestnávateľia a občianska spoločnosť, s cieľom zabezpečiť zavedenie inkluzívnych stratégií vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré podporujú rovnosť a inklúziu a spĺňajú potreby širšej komunity.

⁷ V súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a stratégiou v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030.

42. Podporovali poskytovanie príležitostí na vzdelávanie pre všetkých učiacich sa, aby sa zapájali do flexibilných dráh vzdelávania a odbornej prípravy počas celého života, a to aj prostredníctvom validácie predchádzajúceho vzdelávania, a aj v rámci neformálneho a informálneho prostredia a flexibilných prístupov, a to aj preskúmaním koncepcie a využívania európskeho prístupu k mikrocertifikátom, a to bez toho, aby sa v počiatočnom vzdelávaní a odbornej príprave narušila základná zásada kompletných programov.
43. Podporovali a uľahčovali prístup všetkých detí ku kvalitnému VSRD bez ohľadu na ich osobné, rodinné alebo sociálne pomery a pokračovali vo vykonávaní európskeho rámca kvality pre vysokokvalitné systémy vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, a to aj ďalším investovaním do vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve s cieľom poskytnúť prístup väčšiemu počtu detí a zlepšiť normy kvality.
44. Ponúkali dospelým, ktorí ukončili počiatočné vzdelávanie a odbornú prípravu bez kvalifikácie alebo s nízkou kvalifikáciou, príležitosti získať druhú šancu vrátane pružných dráh zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie.
45. Preskúmavali možnosti rozvoja a zlepšenia vnútroštátnych systémov zberu a monitorovania údajov a hodnotenia rozčlenených podľa pohlavia a iných relevantných parametrov, ktoré by členským štátom umožnili posúdiť vplyv jednotlivých politických iniciatív, čím by pomohli posúdiť pokrok pri podpore rovnosti, inklúzie a úspechu v systémoch vzdelávania a odbornej prípravy.
46. Pokračovali v prípade potreby vo využívaní Európskej agentúry pre rozvoj špeciálneho a inkluzívneho vzdelávania s cieľom vykonávať, monitorovať, dokumentovať a rozširovať úspešné inkluzívne prístupy vo svojich systémoch vzdelávania a odbornej prípravy.

47. V plnej miere využívali európske nástroje spolupráce pre inštitúcie vzdelávania a odbornej prípravy, ako je platforma eTwinning, School Education Gateway a EPALÉ (Elektronická platforma vzdelávania dospelých v Európe) s cieľom posilniť spoluprácu a výmenu informácií, najlepších postupov a zdrojov týkajúcich sa podpory rovnosti, inklúzie a úspechu vo vzdelávaní v inštitúciách vzdelávania a odbornej prípravy.
48. Zvyšovali dostupnosť, prístupnosť a kvalitu digitálneho vybavenia a infraštruktúry a prístup k nim, pripojiteľnosť, otvorené a digitálne vzdelávacie zdroje a pedagogické postupy na všetkých úrovniach vzdelávania a odbornej prípravy s cieľnou podporou zabezpečiť účinný prístup pre znevýhodnených učiacich sa a učiacich sa so zdravotným postihnutím v každom veku a zároveň riešiť potrebu rozvoja základných a pokročilých digitálnych zručností a kompetencií na všetkých úrovniach a typoch vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom plne využiť potenciál digitálneho vzdelávania na budovanie inkluzívnejších a úspech podnecujúcich vyučovacích a vzdelávacích prostredí.
49. Zabezpečili, aby učitelia, školitelia, odborníci v oblasti VSRD, pedagogickí pracovníci a iní pedagógovia, ako aj vedúci pracovníci inštitúcií vzdelávania a odbornej prípravy na všetkých úrovniach dostali všetku podporu, ktorú potrebujú, vrátane potrebného počiatočného vzdelávania, uvádzania do profesie a kontinuálneho profesijného rozvoja s cieľom pochopiť a riešiť znevýhodnenie v oblasti vzdelávania a riešiť osobné predsudky a predpojatosti, podporovať skutočné začlenenie a úspech, zaoberať sa rozmanitosťou, podporovať náležitú motiváciu vzdelávať sa a prinášať kvalitné vzdelávacie výsledky pre rôznorodú cieľovú skupinu, a to v spolupráci s ostatnými zainteresovanými stranami. To zahŕňa podporu rozvoja základných a pokročilých digitálnych kompetencií a inovačných pedagogických postupov a rozvoj sociálnych a emocionálnych zručností a zároveň podporu pohody a duševného zdravia pedagógov.
50. Riešili nedostatok učiteľov – tam, kde sa tento problém vyskytuje – predovšetkým vo vzdelávaní žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a v multikultúrnom a viacjazyčnom prostredí.

51. Pokračovali v plnení závazkov Parížskej deklarácie z roku 2015, najmä prostredníctvom občianskej výchovy, s cieľom podporovať aktívne občianstvo a posilňovať toleranciu a demokratické postoje, medzikultúrne kompetencie, digitálnu a mediálnu gramotnosť a kritické myslenie.
52. V súlade s vnútroštátnymi alebo regionálnymi potrebami plne využívali všetky dostupné regionálne, vnútroštátne a európske mechanizmy a programy financovania, ako sú Erasmus+, Európsky sociálny fond plus spolu s ostatnými európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi, InvestEU a nové príležitosti v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, na podporu udržateľných investícií do spravodlivého a inkluzívneho vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom podporovať úspech vo vzdelávaní pre všetkých.

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY A KOMISIU, ABY V SÚLADE SO SVOJIMI PRÍSLUŠNÝMI PRÁVOMOCAMI A S NÁLEŽITÝM OHĽADOM NA ZÁSADU SUBSIDIARITY

53. Maximálne využívali príležitosti, ktoré ponúka nový strategický rámec pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr (2021 – 2030), prostredníctvom otvorenej metódy koordinácie, na podporu výmeny osvedčených postupov a inovačných prístupov k tomu, ako dosiahnuť spravodlivejšie a inkluzívnejšie vzdelávanie a odbornú prípravu, ktoré podporujú úspech, a to najmä posilnením vzájomného a partnerského učenia sa a v prípade potreby vykonávaním výskumu a štúdií s cieľom podporiť tvorbu fundovaných politík a rozvíjať a šíriť úspešné politické postupy v oblasti rovnosti, inklúzie a úspechu vzdelávania pre všetkých.

VYZÝVA KOMISIU, ABY V SÚLADE SO ZMLUVAMI A PLNE REŠPEKTUJÚC ZÁSADU SUBSIDIARITY

54. Spolu s členskými štátmi pracovala na iniciatívach, ktoré oznámila v kontexte európskeho programu v oblasti zručností, európskeho vzdelávacieho priestoru, akčného plánu digitálneho vzdelávania na roky 2021 – 2027, ktorým sa zlepši rovnosť, inklúzia a úspech vo vzdelávaní a odbornej príprave, ako aj na stratégii v oblasti práv dieťaťa, stratégii v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 a na akčnom pláne na vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv vrátane Záruky pre deti.
55. Pracovala na iniciatíve, ktorej cieľom je spolu s členskými štátmi vypracovať politické usmernenia na zníženie nízkej výkonnosti a zvýšenie úrovne vyššieho sekundárneho (alebo rovnocenného) vzdelania a odbornej prípravy, a tým prispievala k zvyšovaniu úrovne kompetencií, oddeľovaniu dosiahnutého vzdelania od sociálno-ekonomického prostredia a predchádzaniu nezamestnanosti mladých ľudí.
56. Viedla strategický dialóg s členskými štátmi so zameraním na rozvoj vysokovýkonného digitálneho ekosystému, ako aj na posilnenie digitálnych zručností a kompetencií pre digitálnu transformáciu vzdelávania a odbornej prípravy.
57. Načrtla politické usmernenia pre členské štáty týkajúce sa online a dištančného vzdelávania v primárnom a sekundárnom vzdelávaní s cieľom zvýšiť inkluzívnosť a flexibilitu školského vzdelávania a zlepšiť rozvoj širokých kompetencií všetkých učiacich sa.
58. Podporovala spoluprácu medzi príslušnými organizáciami zainteresovaných strán na európskej, vnútroštátnej a regionálnej úrovni a orgánmi členských štátov zodpovednými za vzdelávanie a odbornú prípravu, aby mohli spoločne prispievať k politickým odporúčaniam týkajúcim sa inovačných a multidisciplinárnych prístupov k výučbe a učeniu sa v oblasti základných zručností.

59. V spolupráci s členskými štátmi posilnila spoluprácu v oblasti rovnosti v prístupe, inklúzie a úspechu vo vzdelávaní a odbornej príprave pre všetkých s príslušnými európskymi inštitúciami a agentúrami, ako je napríklad Európska agentúra pre rozvoj špeciálneho a inkluzívneho vzdelávania, a s príslušnými medzinárodnými organizáciami, ako je napríklad Rada Európy, OECD, Organizácia Spojených národov a UNESCO.
60. Na základe a s pomocou odborného stanoviska stálej skupiny pre ukazovatele a referenčné hodnoty vypracovala návrhy možných ukazovateľov alebo cieľových hodnôt na úrovni EÚ v oblastiach rovnosti a inklúzie.
61. Preskúmala možnosti rozvoja a zlepšenia európskeho zberu údajov, najmä v rámci Eurostatu, s cieľom uľahčiť posudzovanie politických iniciatív a opatrení, ktorými sa podporujú rovnosť, inklúziu a úspech v systémoch vzdelávania a odbornej prípravy v celej EÚ, a zároveň bránila dodatočnej záťaži pre členské štáty.
62. V úzkej spolupráci s členskými štátmi využívala expertnú skupinu pre kvalitné investície do vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom preskúmať, ako by efektívne a účinné investície do kompetencií a infraštruktúry ľudí mohli pomôcť podporiť rovnosť a začlenenie do vzdelávania a odbornej prípravy.
63. Zvolala expertnú skupinu s cieľom vypracovať návrhy stratégií na vytvorenie podporných vzdelávacích prostredí pre skupiny, ktorým hrozí podvýkonnosť, a na podporu duševnej pohody na školách.
64. Zvolala expertnú skupinu, ktorá sa zameria na podporu digitálnej gramotnosti a boj proti dezinformáciám, čo je kľúčové pre vytvorenie bezpečných, posilňujúcich a inkluzívnych online skúseností pre všetkých.
-

POLITICKÉ SÚVISLOSTI

1. Závery Rady o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave („ET 2020“) (12. mája 2009)
2. Odporúčanie Rady o politikách na zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky (28. júna 2011)
3. Uznesenie Rady o obnovenom európskom programe vzdelávania dospelých (20. decembra 2011)
4. Odporúčanie Rady o potvrdzovaní neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa (20. december 2012)
5. Deklarácia o podpore občianstva a spoločných hodnôt slobody, tolerance a nediskriminácie prostredníctvom vzdelávania (Paríž 17. marca 2015)
6. Spoločná správa Rady a Komisie na rok 2015 o vykonávaní strategického rámca pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave (ET 2020) – Nové priority pre európsku spoluprácu v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy (23. a 24. novembra 2015)
7. Závery Rady o znižovaní miery predčasného ukončenia školskej dochádzky a podpore úspechu v škole (15. decembra 2015).
8. Odporúčanie Rady s názvom Cesty zvyšovania úrovne zručností: nové príležitosti pre dospelých (19. decembra 2016).

9. Závery Rady a zástupcov vlád členských štátov zasadajúcich v Rade o začleňovaní v rozmanitosti s cieľom dosiahnuť vysokú kvalitu vzdelávania pre všetkých (17. februára 2017)
10. Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Rozvoj škôl a excelentná výučba: kľúč pre výborný štart do života (30. mája 2017)
11. Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Posilňovanie európskej identity vzdelávaním a kultúrou Príspevok Európskej komisie na zasadnutí lídrov v Göteborgu“ (17. novembra 2017)
12. Odporúčanie Rady o presadzovaní spoločných hodnôt, inkluzívneho vzdelávania a európskeho rozmeru výučby (22. mája 2018)
13. Závery Rady o formovaní vízie európskeho vzdelávacieho priestoru (22. mája 2018)
14. Odporúčanie Rady týkajúce sa podpory automatického vzájomného uznávania kvalifikácií získaných v rámci vysokoškolského vzdelávania, vyššieho sekundárneho vzdelávania a odbornej prípravy a výsledkov študijných pobytov v zahraničí (26. novembra 2018)
15. Odporúčanie Rady o komplexnom prístupe k výučbe a učeniu sa jazykov (22. mája 2019)
16. Odporúčanie Rady týkajúce sa vysokokvalitných systémov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve (22. mája 2019)

17. Uznesenie Rady o ďalšom rozvoji európskeho vzdelávacieho priestoru v záujme podpory systémov vzdelávania a odbornej prípravy orientovaných na budúcnosť (8. novembra 2019)
18. Závery Rady o európskych učiteľoch a školiteľoch pre budúcnosť (9. júna 2020)
19. Závery Rady o reakcii na krízu spôsobenú pandémiou COVID-19 v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy (16. júna 2020)
20. Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Európsky program v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť (1. júla 2020)
21. Únia rovnosti: akčný plán EÚ proti rasizmu na roky 2020 – 2025 (18. septembra 2020)
22. Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o vytvorení európskeho vzdelávacieho priestoru do roku 2025 (30. september 2020)
23. Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Akčný plán digitálneho vzdelávania 2021 – 2027 – Prispôsobenie vzdelávania a odbornej prípravy digitálnemu veku (30. septembra 2020)
24. Odporúčanie Rady týkajúce sa odborného vzdelávania a prípravy (OVP) pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť (24. novembra 2020)
25. Závery Rady o digitálnom vzdelávaní v európskych vedomostných spoločnostiach (24. november 2020)

26. Osnabrücká deklarácia o odbornom vzdelávaní a príprave ako prostriedku umožňujúcom obnovu a spravodlivú transformáciu na digitálne a zelené hospodárstvo (30. novembra 2020)
 27. Uznesenie Rady o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr (2021 – 2030) (18. februára 2021)
 28. Stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 (3. marca 2021)
 29. Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa (24. marca 2021)
-